Balio Sruogos laiškas Vandai Daugirdaitei, 1921 m., Kaunas

Kad neverktum kaip liepelė

Kad neverktum kaip liepelė

Šalia kelio –

Aš dainuoju tau dainelę,

Kad nevystum kaip gėlelė

Prie takelio.

Prasivėręs mažą langą, prie langelio –

Prie langelio kaip smūtkelis.

Nors krūtinė skauda gelia,

Nors nurimti – nėra kelio,

Nors žinau, kad nemiegosiu –

Kiaurą naktį praraudosiu

Ir pavilgo nežinosiu –

Aš dainuoju Tau dainelę,

Kad neverktum kaip liepelė

Šalia kelio. [1]

Ne aukso raidėmis, tik jauna ugnimi ir gėlos aimana inrašysiu sielon mano tuos tavo žodžius, kur tu aukštybių ilgiesi! Kai aš pasižiūriu aplinkui pakalnėn po ilgesio ežerus, išguitosios sielos ašaromis spindinčius[,] – juokiuosiu-juokiuosiu iš gelmių sielos mano – tebus pavadinta beprotybe – gėla, prisikėlimo šaukianti!..

Ar aš žinau[,] kur aš eisiu! Ar aš žinau, kam aš esu! Ar aš žinau, kas padaryti, kad taip skaudu nebūtų!

Kaip drėgnas kirminas[,] prilipęs prie žemės[,] žiūriu ir nepažįstu žemės, mano motinos šaltosios! Nereikia ašarų, nereikia skųstis – te niekas, niekas ištremtinio skausmo negirdės! Te niekas niekas prie sielos neprisilies!

Į aukštybes, į aukštybes!

Kur bepročių saulė skrajoja!

Kur žmogiško džiaugsmo ir atminimas numiršta! Ir tirpstančiu aidu kvatojas širdy – laukuose – tyruose[:]

Cha – cha – cha!

Žemės prisiglausdamas seku tavo slenkantį šešėlį! Gėloj apsiverkdamas sapną nebūtąjį mėlyną genuosiu! Ir kaip šešėlis tirpdamas verkiu vienišas vienas! „Paskui pilki dūmai apklojo jas… Ilgai… ilgai…“

Palaiminčiau skausmą ir prakeikimą, palaiminčiau klonius ir pakalnes[,] ir vilnis[,] ašaromis pasruvusias[,] – bet kur tas bangų takelis, kur nerias neklysdamas, kur gyvas nemirdamas, kurs gaivina neščiūdamas! Ieškau ir šaukiu, ir prisiglausdamas žemės niūniuoju[:]

Ar neapleisi? Ar neapleisi?

Viešpatie! Kam aš esu žmogus, kurs gali galvoti, jausti ir kentėti, ir kaip ąžuolo padžiūvusios šakos lapas merdėti!

„Per tave mačiau viršūnes. Jos buvo aukštos ir tokios-tokios saulėtos!“ O, kad aš[,] drėgnas žemės kirminas[,] galėčiau nors šešėlį sieloje turėti to, ką Tu liūliuoji!

Bijau pažvelgti į dangų. Bijau ir tyloj užsimiršti…

Ak, kodel taip liūdna!

– – – – –

Vyšnios glaudžiasi palangėj

Kaip šešėliai balzgani…

Ir pavasario padange

Nuo saulaitės atsidangę

Spinduliai, žiedai, sapnai

Ir mergautini takai –

Tik vainikais nešini.

Liaunas vėjas pasikels

Po šakas, po žiedus šviesius –

Lengvos rankos burtais tiesis[,]

Širdys, stygos burtais liesis –

Besiilgint šauks, prikels…

Vėjas keldamos sapnuos

Veidą, kūną išbučiuos,

Apsvaiginęs spinduliuos

Išbučiuos širpuliuos –

Numyluos – nuliūliuos – –

Vos tik vakaras ateis[,]

Vyšnios kvepmenas paskleis

Po darželį palangiais

Ir pavasario dangus

Tai priglaus, apgaubs meilus,

Tai sapnuos vėl atsidus… [2]

– – – – – –

KOMENTARAI

[1] Balio Sruogos eilėraščio „[Kad neverktum kaip liepelė]“, neįėjusio į poezijos rinkinius, ankstyvas variantas; vėliausią redakciją ir teksto istoriją žr. in: Balys Sruoga, *Raštai t. 1: Poezija*, parengė Algis Samulionis, redagavo Donata Linčiuvienė, Vilnius: Alma littera, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1996, p. 264, 795.

[2] Balio Sruogos eilėraščio „Kaip vyšnios baltos“, įtraukto į poezijos rinkinį „Dievų takais“, ankstyvas variantas dar be pavadinimo; vėliausią redakciją ir teksto istoriją žr. in: Balys Sruoga, *Raštai t. 1: Poezija*, parengė Algis Samulionis, redagavo Donata Linčiuvienė, Vilnius: Alma littera, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 1996, p. 197, 783.